

אור ההלכה

עלון תורני
בענייני סת"ם

בס"ד

מס' 144 | ניסן אייר תשפ"ג | שנה י"ג | לע"נ יוסף בן כונה, טובה בת צלחה ע"ה

מכון התורה
יד רפאל
למנוחה, הסמכה וחקי הנהלה

שע"י ישיבת "כסא רחמים" ספרדית
ע"ש החסיד העניו רבי רפאל מאוזן אביו של הגה"ק "איש מצליח" זצ"ל

בנישואות: מרן מופת הדור הראש"ל רבנו עובדיה יוסף זצ"ל ומרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבנו מאיר מאוזן שליט"א בראשות הגאון ר' שלמה מועלים שליט"א

כתובת: רח' הרב עוזיאל 26 ב"ב. טל': 03-5747316
עורך העלון: הרב רפאל יוסף

פרוייקט "האלף לך שלמה" חלק ב

דבר העורך

מארגנטינה רק כדי להבחין ולקבל תעודת סופר של מכון "יד-רפאל", ולאחר שעבר בהצלחה רבה את המבחן, הוציא הלה ממזוודתו קלטר עב כרס ובו תעודות סמיכה לסופר ומגיה שקבל ממכון משמרת סת"ם, וכן מבד"ץ העדה החרדית לפני כעשרות שנים, וכן הציג בפנינו הסכמות ממרנן ורבנן גדולי ישראל זצ"ל ואשר חיים עדנה מכל העדות והחוגים, ותמונות של פעילות עניפה שלו בכל תחומי היהדות, ובפרט בתחום הסת"ם בכל רחבי ארגנטינה. מסתבר שאותו ת"ח הוא רב קהילה גדולה מאוד בחו"ל, וכן מנהל מכון סת"ם עצמאי ומכשיר סופרי סת"ם רבים, ועם כל זה פינה מזמנו לטוס במיוחד לארץ כדי להבחין במכון

אנו שמחים להודיע לציבור הרחב בכלל ולציבור הסופרים בפרט שיצא לאור דיסק נוסף עם 1000 **שיעורים חדשים** לצפיה/שמיעה בדיני ס"ת תפילין ומזוזה, מפי מורנו ראש המכון הגאון רבי **שלמה מועלים** שליט"א. וכבר לפני כמה שנים החל מורנו ראש המכון שליט"א במסירת שיעור יומי קצר בדיני סת"ם במגוון נושאים לזיכוי הרבים, אשר שודרו ונשלחו מידי יום לאלפי בני ישראל מכל העדות והחוגים בארץ ובתפוצות. וכאשר הגיע מנין השיעורים למעלה מאלף, ורבים אומרים מי יראנו טוב, קבצנו את כל השיעורים לדיסק אחד וערכנו להם מפתח לפי סדר הא"ב מסודר לפי ערכים כדי שימצא כל אדם במהירות את מבוקשו, ונקראו בשם "**האלף לך שלמה**", ותהילת לאל נתקבלו השיעורים בהתלהבות רבה בכל שכבות הציבור, אשר הביעו את תודתם והערכתם ליוזמה חשובה זו אשר בזכותה נתחדשו להם חידושים רבים

יד-רפאל. לשאלת ראש המכון מה התחדש לו כעת שגרם לו להגיע ולהבחין במכון? השיב: חשבתי שאני יודע הכל בתחום הסת"ם, ולאחרונה נחשפתי לשיעורים היומיים של כבוד ראש המכון וגיליתי שכבודי מחדש דברים חשובים ונכונים,

מתוך שיעור ב"האלף לך שלמה"

שלא ידועים להרבה סופרים ומגיהים מומחים, וכן משלב עצות ופרקטיקה מעשית שמסייעת רבות לכותבים ולמגיהים, ואז הגעתי להחלטה שבלי תעודה של "יד-רפאל" העיקר חסר מן הס'פר', כי **סופר מומחה הוא סופר עם תעודה של יד-רפאל!** לאחר מכן הוציא גם כן ריעות של ס"ת שכתב (אחד מגני רבים..). וביקש מראש המכון שליט"א לכתוב בו כמה אותיות כדי לייקר את ערך הספר.

ניתן להשיג את הדיסק וחוברת המפתחות בבית ההוראה בין השעות 13-14 או בשעות הערב בפלאפון 0506303848 ואצל נציגנו ברחבי הארץ ובחנויות הסת"ם המובחרות.

הוסיפו ידע והקפדה וזהירות בכתבת הסת"ם שלהם בעקבות הרענון של נושאים אלו. ועתה בחלוף כארבע שנים כשסיים מורנו ראש המכון שליט"א למסור עוד אלף שיעורים נוספים, המשכנו במתכונת זו לקבץ כולם למקום אחד, עם מפתח ערכים מושקע ומסודר כפי שיראה הרואה, חידוש נוסף נתחדש באלף השני הזה שלמרבית השיעורים ניתנה כותרת המבחינה את תוכן השיעור. **השיעורים מועברים בשפה פשוטה ושווה לכל נפש, בעניינים אקטואליים ומעשיים הנחוצים לכל אדם,**

ובהקשר לזה, נציין כי בחודש האחרון הגיע למכון יהודי בעל הדרת פנים. וסיפר כי הגיע במיוחד

מכון התורה
יד רפאל
למנוחה, הסמכה וחקי הנהלה

בס"ד

בשורה משמחת

פרוייקט "האלף לך שלמה" - חלק ב'

חדש חלק ב'

לאור ההצלחה הכבירה והביקוש העצום, אנו שמחים להודיע לציבור הרחב בכלל ולציבור הסופרים בפרט שיצא לאור דיסק נוסף עם 1000 שיעורים חדשים לצפיה/שמיעה בדיני ס"ת תפילין ומזוזה ששודרו מידי יום בארץ ובעולם עם מפתחות מסודרים לפי סדר הא"ב מועברים בשפה פשוטה ושווה לכל נפש בעניינים אקטואליים הנחוצים לכל אדם

מאת הרה"ג שלמה מועלים שליט"א
מח"ס יריעות שלמה ד"ח
ראש מכון הסת"ם יד-רפאל

הפצה ראשית: מכון יד-רפאל ב"ב רחוב הרב עוזיאל 24
טלפון 03-5747316 (בין השעות 1-2 בלבד) או בפלאפון 0506303848 (בערב)

שואל ומשיב | נאמן ס"ט

שאלות ותשובות שנשאל מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזן שליט"א

שאלה: מי שהניח תפילין של יד דרבנו תם, וקודם שהניח תפילין של ראש שמע קדיש או קדושה, האם מותר לענות?
תשובה: מותר לענות, שהרי לדעת רבנו תם עצמו מותר לענות לכתחילה קדיש וקדושה בין תפילין של יד לתפילין של ראש, וקל וחומר לדין שאין מברכים על תפילין של רבנו תם.

שאלה: כשמניחים תפילין דר"ת שלא בזמן התפילה האם צריך גם להתעטף בטלית?
תשובה: כשמניחים תפילין דר"ת שלא בזמן התפילה, על פי הפשט אין צורך להתעטף בטלית. אולם על פי הקבלה יתעטף בטלית שבחינת טלית קודמת לתפילין, ואע"פ שיש עליו טלית קטן.

שאלות מבית הוראה יד - רפאל

הגאון רבי יוסף פרץ שליט"א
ראש ארגון "שואל ומשיב" מח"ס לקח יוסף ה"ח

המשך מגילון קודם

שאלה: בענין נתן העור לתוך הסיד, ולא בירר כונתו כל מה שארצה אלא אמר או לס"ת או לתפילין או למזוזה, האם ראוי להשתמש בו אף לדברים אחרים.

תשובה: הנה הגאון חיד"א העתיק התשובה כצורתה כנדון הרב שם. ומ"מ אפשר דאף הוא יודה דמעיקר הדין שרי דמה ריעותא איכא בס"ס הנ"ל, וכ"ש שהוא משולש וכמו שביארנו. ומה גם שהחיד"א כתב בהקדמתו שכשמביא בספריו דברי הפוסקים, אין הכרע שכך דעתו וא"כ גילה זאת בהדיא. ולפ"ז מ"ש המשנ"ב הכא כשהסתפק אם נתחלף לו בעור ספק מעובד לשמה, שיש להכשיר בשעת הדחק וקעין שכתב בתשובת פרח מ"א (ה"ב סי' ק"א) הובא בברכי" (י"ד סי' רע"א), לפענ"ד אין הכרח דרק בשעת הדחק שרי, וכ"ש שהרב משכנות יעקב (או"ח סי' מ"ב) אסף עוד מרבותינו ראשונים כמלאכים דס"ל שא"צ עיבוד לשמה, והעיר על הבי' שהביא רק את רש"י דס"ל שא"צ עיבוד לשמה דהא מבואר במלחמות, ובר"ן (פ"ק דסוכה) וכן בחי' הר"ן ז"ל בסנהדרין (פרק נגמר הדין) שדעת הר"ף כרבנן דא"צ עיבוד לשמה כפירש"י ולכן הביא הברייתא וכו' וכן דעת המלחמות דא"צ עיבוד לשמה רק בס"ת ולא בתפילין. והסכים לדבריו הר"ן בחי' לסנהדרין והסכימו לפירש"י, וראיה ברורה הביא הרמב"ן מהירושלמי, וע"ש במלחמות וכתב ג"כ בשם רב האי גאון כפירש"י ז"ל, רק שכתב רב האי גאון דאפ"ה יש להצריך עיבוד לשמה, מהא דר' אבהו גילין שלולא עבדתים לשמן וכו', משמע דמהך סוגיא

דסנהדרין משמע להיפוך דא"צ והיינו כפירש"י, וס"ל דאין חילוק בין ס"ת לתפילין, דהך דר' אבהו בס"ת איירי. וכתב בשם רב משה גאון שהכשיר בלא עיבוד לשמה, וכתב רב האי גאון דבשעת הדחק יש לסמוך עליו. ומשמע להדיא שם שגם בתפילין דעתו כן, וא"כ כיון שדעת הר"ף ורש"י ור"מ גאון ורמב"ן ז"ל דמדינא א"צ עיבוד לשמה, והרמב"ן כתב ראיות ברורות בדבר, ורב האי גאון כתב להקל בשעת הדחק, אף שאין להקל וכו', נ"מ לעשות סניף מזה לענין עיבוד נכרי וישראל וכו' ע"כ. וכן ר"ז (סי' ל"ב סעיף ל"א) צירף סברא זו ע"ש. וא"כ לענ"ד ס"ס חשוב הוא, שמא כפול הנ"ל שא"צ עיבוד לשמה, ואת"ל דבעי' עיבוד לשמה שמא כהפמ"ג שהוכיח בפשיטות מתשובת הרמב"ם (שהובאה בכ"מ) דס"ל שעיבוד לשמה הוא רק מדרבנן. וכדברי הפמ"ג כ"כ עוד פוסקים. וכ"ש שבס"ת יש להוסיף דעת הרמב"ם ועוד, וכן הרמב"ן העיד שכן דעת כל חכמי המערב, שאפשר לברך על ס"ת (פסול) ואפשר לצרפו לס"ס וכמ"ש הפו', עיין יחוד"ד (ה"ה סי' נ"ח). ומה גם דהא דבדאורייתא אין ברירה ובדרבנן יש ברירה (ביצה לח), דעת הב"ש ופני' דאינו מתורת ודאי, אלא משום ספק, וספק דרבנן לקולא ומשו"ה יש ברירה בדרבנן, וספק דאורייתא לחומרא, על כן אין ברירה בדאורייתא, וכ"ד הרב בית מאיר (או"ח סי' תצ"ה ס"ד) והובאו להרב שד"ח (ה"א עמ' קכ"א) והוא עוד צירוף לקולא בנ"ד, שאף לפוסקים שעיבוד לשמה הוא מדאורייתא, וא"כ אין ברירה הוא רק מספק, ובהצטרף כל הס"ס הנ"ל ודאי דשרי, כנ"ל בס"ד.

ע"כ נלע"ד לדינא: סופר שטעה ונתן העורות לתוך הסיד, ולא בירר דעתו לשם מה נותן, ואמר לשם ס"ת או מזוזות, או לשאר דברים, יכול להשתמש בעורות אלו כחפצו.

גידיים "יריעות שלמה"

כל תהליך הייצור נעשה לשמה להידור מצוה, ללא דבק וללא שעוה, ללא חשש גיד הנשה ובכור, מגידי בהמה שחוטת כשרה - והכל בעבודת יד, ויכולים אף המדקדקים במצוות לתפור בגידיים אלו ספרי תורה תפילין ומגילות, ויוצאים ידי חובת המצוה לכתחילה למהדרין. **להשיג במכון או בתיאום בטל:** 0506303848

שם הנמצא בבזיון פנית ההלכה

א. מזכרות משמחות -

בעלי שמחות המחלקים למוזמנים לאירוע, סידורי כיס קטנטנים של מנחה וערבית או ברכת המזון כמזכרת מהחתונה או בר המצוה וכיו"ב, צריכים לבדוק לקראת סוף האירוע אם נשארו סידורים או ברכונים על השולחנות, כיון שהמלצרים מסירים כל מה שנשאר על השולחן ומשליכים לאשפה.

ב. כריכת ספרים - יש להזהר לא להדפיס על כריכת סידורים את השם, כגון: "שוית' ה' לנגדי תמיד", השם בן ד' אותיות, או מזמור "למנצח בנגינות" עם השמות הקדושים, וכן אם שם הספר הוא שם קדוש, כגון "בית

תיקון סופרים

מאת ראש המכון שליט"א

הנה התרבו בזמן האחרון ספרי הלכה החדשים, בעיקר בספרי הקיצורים, שמביאים שמועות רבות מגדולי הפוסקים בדור האחרון. וכאן המקום להבהיר שבדאי שאין לפסוק ולסמוך בעינים עצומות על אותם פסקים שנכתבו בשם אותם גדולים, שלעיתים לא דייקו בנאמר משמם, ולעיתים זו הוראת שעה או שלא פסקו כן אלא באופנים מסוימים וכו', וכל שכן בספרים שרובם ליקוטי שמועות, ולעיתים מכלי שני ושלישי או "מפי השמועה", וללא הסבר המניח את הדעת, שקשה לסמוך על שמועות אלו, אלא רק בתור סמך בעלמא.

ודבר מצוי וידוע הוא שפעמים שהרב ראה להקל או להחמיר לפי מדרגתו הרוחנית של השואל. ובפרט היכן שאחר כך ליקטו וערכו את התשובות מתוך הקלטות של השיחות לפסקי הלכות, שפעמים ששינו את הלשון שתהא מותאמת לצורת פסקי הלכות, ואביא דוגמא לדבר מספר שיצא לאחרונה כגון: ספר "מאמר מרדכי" ח"א על הלכות סת"ם של הראשון לציון הגר"מ אליהו זצ"ל, שצריך זהירות רבה כשביאים להורות מפסקים אלו לראות אם הם פסקים ברורים, או שהם דברים תמוהים שבזה יתכן ונאמרו באופן מיוחד לשואל מסויים, או ששמע השומע וטעה ולא הבין כונת הרב כלל. וכיו"ב.

דהנה המעיין בספר זה יראה שכתבו שם בשם הרב זצ"ל כמה דברים תמוהים, ונכתבו כמה מהם כגון: מש"כ שם בעמוד קנ"ח סעיף ו' שאם שכח הסופר לומר בפיו את הקידוש לפני הכתיבה אך קידש במחשבה כשר בדיעבד.

אלקים" באות ה', ידפיסו על הכריכה "בית אלקים" באות קו"ף, וכן כל כיו"ב, כיון שהספרים מתחככים ממשמוש הידיים ובמשך הזמן השמות נמחקים.

ג. למנצח בנגינות - יש שנהגו לכתוב מנורות של "למנצח בנגינות" וכיו"ב על קלף או נייר להניחן בסידורים, וכתובים בהם "שוית' ה' לנגדי תמיד" השם בן ד' אותיות ושאר שמות, אע"פ שכוונתם שהמתפלל יהיה נזכר שלא לשיח בטלה בתוך התפלה מאימת השם אשר לנגד עיניו, אין לעשות כן כיון שעל פי רוב אינם משתמרים כראוי ותשתפכנה בראש כל חוצות. אולם מנורות הגדולות המצויירות על קלף שקובעים בבית הכנסת לפני העמוד, או שאר מקומות שקובעים אותה תחת טבלת זכוכית, מותר.

הערות למעשה בקצרה בדברי הפוסקים האחרונים

ע"כ. וזה נגד פסק מרן רוב האחרונים עיין ביריעות שלמה ח"א פרק ה' סעיף א' ובהערה שם. עוד כתבו שם עמוד קס"ב סעיף ט"ז שאם בא לתקן ניתוק שאינו ניכר להדיא לכתחילה יתקן לשמה ובדיעבד אם לא תיקן לשמה, כשר. ע"כ. וזה מעשה כתיבה גמור בחיבור פיסוק ופסול, אם לא אמר לשמה וכמ"ש המשנ"ב (ס"ק צג) ודעת קדושים (סימן רעד סק"א). עוד כתבו שם בעמוד רכ"ח סעיף ח' כתב אות ק' והיה צריך לכתוב ל', הטוב ביותר שימחק הרגל הפנימית ואז יתקן את הלמ"ד [כאשר אין בעיה של כסדרן] ואמנם אם עשה הפוך כשר. ע"כ. והסיים "שאם עשה הפוך כשר"

[שלא ציינו לו כל מקור] דהיינו שהוסיף תחילה הוא"ו שעל הלמ"ד ואח"כ מחק רגל הקו"ף, וזה מאוד תמוה שיש כאן חק תוכות ממש, קו"ף ולמ"ד משמשים יחדיו, ואי אפשר להאמין שהרב התיר חק תוכות

כה? הרי המשנ"ב במשנת סופרים אות ל' כתב בזה"ל: עוד ראיתי סופרים בורים שכשטועין וכותבין קו"ף במקום למ"ד, עושים צואר תחלה על ראשו שיהיה למ"ד ואח"כ כשנתייבש הדין גוררין הרגל, וה"ה כשטועין וכותבין למ"ד במקום קו"ף גומרין רגל הקו"ף ואח"כ גוררין הצואר, וזה פסול גמור כמו ה' במקום ד' שנתבאר לעיל בצורת ד'. עכ"ל. היעלה על הדעת שהרב התיר "פסול גמור" מעשה סופרים בורים שעברו על חק תוכות. ויש עוד מה להעיר על הפסקים שם ולא עת האספי. ודי בזה. [ועיין בקובץ יד - רפאל ח"א סימן ע"א באורך]

